

Nieuwsbrief najaar 2020

werkgroep kunst in de kerk

Thuiskerende vogels in Rivierenland, 1988

Tussen wolken en aarde de tekens

Tussen wolken en aarde de tekens:
dit waren wij, zijn wij. Kijk maar,
wij graven land uit water,
stapelen stenen tot torens,
onze blik laat geen ruimte met rust.

Aan de rafelige rand van ons blikveld
raakt het oog nog vluchtig verleden:
het scheve hek, de vergeten
wan in de graanschuur, het muntgeld
met scheepswrak mee opgegraven,
de gebroken boog van de brug.

Wij zijn hier maar even, een onrust
die tast in de stilte naar taal,
een wet om angst te beheersen.
Lees maar. Wij hebben bestaan.

Willem van Toorn

Expositie Tekens in het landschap, grafisch werk en sculpturen van **Harrie Gerritz**
De Schakel te Wijchen, Pius XIIstraat 85.

Het werk van Harrie Gerritz heeft een niet te ontkennen religieuze dimensie. Zelf zegt hij over de relatie tussen kunst en religie dat 'In mijn ogen ligt de relatie tussen kunst en religie in het verlangen het Onbegrijpelijke op te lossen door te proberen het gestalte te geven. Voor mij is een schilderij pas goed als het mysterie dat God ook is, in het kunstwerk aanwezig is. In mijn schilderijen moet die drang naar het onbegrijpelijk aanwezig zijn, wil ik een werk geslaagd noemen. De geslotenheid van de beelden in mijn werk, zoals de toren, het huis, de burcht, vind ik typerend. Je moet als toeschouwer voelen dat deze een grotere betekenis hebben dan wat je op het eerste gezicht ziet. De torens staan voor de verbinding tussen aarde en kosmos.'

Het landschap dat Harrie Gerritz schildert en waar hij telkens weer nieuwe ontdekkingen doet is het land van Maas en Waal, het land waar hij is geboren en waar hij nog steeds woont en werkt. Hij noemt het ook zijn thuisland, vol tekens uit het verleden. In het werk van de kunstenaar wordt dit landschap weergegeven en veranderd tot heldere archetypen waarin al het overbodige is weggelaten. Zijn schilderijen lijken in dit opzicht op gedichten. In de poëtische beeldtaal die hij gebruikt spelen kleuren een belangrijke rol. Samen met de compositie waarin alle toevalligheid is weggelaten zorgt dit voor een bepaalde sfeer die ontroert en ons kan laten voelen dat er meer is dan de werkelijkheid die wij in woorden kunnen vatten.

De kleurenets *Thuiskerende vogels in Rivierenland* is daar een mooi voorbeeld van. Hij maakte deze ets ter gelegenheid van het 10 jarig bestaan van de Protestantse Streekgemeente Maas en Waal in 1988. Kunst kan iets tonen wat in ons dagelijks praten over de dingen verloren gaat en kan ervoor zorgen dat je een glimp opvangt van een waarheid die we niet kunnen benoemen. De waarheid die kunst uitdrukt, ligt vlak achter

de rand van wat we kunnen zeggen of denken. Daardoor laat kunst een rijkdom zien waar we ons doorgaans niet van bewust zijn.

In de kleurenets *Thuiskerende vogels in Rivierenland* gebeurt iets dergelijks: de robuuste toren omgeven door hoog in de lucht fladderende vogels, het opengeslagen boek met in rood de toren weergegeven. Waarom in de kleur rood, kun je je afvragen? Wat betekent dit, waaraan raakt dit in je eigen beleving. Wat roepen de twee, in losse streken, neergezette blauwe strepen op? Waarschijnlijk verwijzen ze naar de twee rivieren, de Maas en de Waal, die het Land van Maas en Waal omsluiten, maar ze doen meer in dit kunstwerk. Kunst laat zien dat er meer is dan wat binnen ons gezichtsveld of rationeel kenbare werkelijkheid past. Het laat een rijkdom zien waar we ons doorgaans niet van bewust zijn. Naar deze ervaring verwijst Willem van Toorn in zijn gedicht *Tussen wolken en aarde de tekens*:

*Wij zijn hier maar even, een onrust
die tast in de stilte naar taal,
een wet om angst te beheersen.
Lees maar. Wij hebben bestaan.*

Harrie Gerritz

Harrie Gerritz
flirt met postduiven
vol fladderend licht
in de kerken
tussen Maas en Waal
hij vertaalt een hemel
die niemand kent
met morfinewolken
en Romeinse sagen
Ook blijft zijn raadsel
majesteitelijk:
je moet blijven kijken
met reizende ogen.
waar ligt de einder;
wat is het geheim?

Jaap Harten

White Chapel, 2000

Harrie Gerritz put zijn inspiratie uit het landschap van de grote rivieren in Nederland. In dit rivierenlandschap van het Land van Maas en Waal is hij opgegroeid en altijd blijven wonen. De schilderijen van Harrie Gerritz hebben niets meer te maken met het zichtbare landschap zoals wij dat waarnemen. Elk schilderij is een spel van abstracte vormen en herkenbare elementen. Met behulp van tekens die ontleend zijn aan de realiteit – huizen, bomen, burchten, torens, zonnen, manen, wolken en rivieren – maakt hij schilderijen die de essentie van het landschap weergeven; zijn werk balanceert tussen figuratie en abstractie. Hij concentreert zich op de emotionele kracht van kleur en het grafisch ritme

van de lijn. Hij brengt het aldus onder woorden: 'De realiteit die ik zie is een andere dan die ik schilder. Op het schilderij vervagen mijn observaties; het tafereel wat ik in het landschap gezien heb probeer ik uit te tillen boven de werkelijkheid. Ik wil het geheimzinnige beklemtonen. Ik wil verwarring zaaien, ook bij mezelf.' Het werk van Gerritz heeft geen behoefte aan letterlijke uitleg, hij gebruikt het landschap in zijn werk als een herinnering aan wat hij erin heeft beleefd. Zijn landschappen spreken tot de verbeelding en zijn in feite een weergave van de landschappen van zijn geest.

Harrie Gerritz is op 1 januari 1940 geboren in Wijchen. Hij studeerde, met een onderbreking van enkele jaren die hij doorbracht in Nieuw Guinea, tussen 1957 en 1964 aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Arnhem. Vanaf 1965 wordt zijn werk met regelmaat geëxposeerd. Zijn werk bevindt zich in collecties van musea, overheden, bedrijven en particulieren. Hij was verschillende jaren gastprofessor aan de International Academy van de Kunstfachhochschule in Hamburg en werd koninklijk onderscheiden. Er zijn talloze publicaties in boekvorm over zijn werk verschenen.

De expositie is te bezichtigen op zaterdag 10, 17, 24 en 31 oktober; 7, 14 en 21 november van 14 – 16 uur. Info | Margreet van der Meij t 0652172290, margreetvandermeij@hetnet.nl

De opening van de expositie is op 3 oktober met een lezing van Ad Lansink en een orgelconcert van Berry van Berkum.

In verband met de coronamaatregelen zullen er bij de opening alleen genodigden aanwezig kunnen zijn.

Lezing *De Toren van Babel* door Ad Lansink.

Black Tower of Babel, 2019

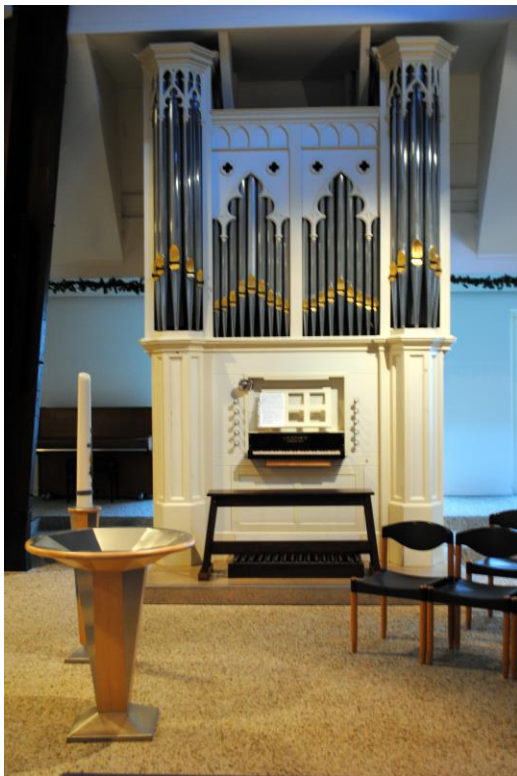

Red Tower of Babel, 2019

Harrie Gerritz en Ad Lansink brachten samen op 5 juni 2019 het kunstenaarsboek 'De Toren van Babel' uit. De door boekontwerper Sophie van Kempen vormgegeven cassette bestaat uit twee zeefdrukken van Gerritz en een uit negen columns bestaand en geïllustreerd tweetalig boek over de iconografie van de Toren van Babel. Voormalig politicus Ad Lansink schreef boeken als *Beeldspraak* (2006), een reeks interviews met kunstenaars uit het Rijk van Nijmegen, en *Challenging Changes* (2017) over de relatie tussen de Ladder van Lansink en circulaire economie. Bij de opening van de expositie *Tekens in het landschap* van Harrie Gerritz zal hij spreken over de *Toren van Babel*, als teken van grootspraak én van tegenspraak. Een totempaal van gekte, verwaandheid en

hoogmoed, maar ook een richtingwijzer naar een toekomst van gerechtigheid. Harrie Gerritz zegt het zo: 'Torens zijn karakteristieke tekens in het landschap, een dankbaar, verticaal compositie-element, maar ook een bron van inspiratie. Op mijn tochten door het Land van Maas en Waal zijn torens een baken, een teken van herkenning. De torens moesten vroeger blijven staan, ook zonder kerk, als gemeenschapsbezit en als noodklok wanneer een overstroming dreigde. Torens bergen geladenheid in zich, stoerheid, symboliek ook. Torens wijzen mij de weg naar de kosmos, naar alle religies. Zijn niet oorlogen vaak ontstaan door fanatisme, door misplaatst fundamentalisme? Ik voel meer voor een universele geloofsgemeenschap: de minaretten van Tunesië, de kerktorens in Nederland, de pagoden in Japan'. In 2019 maakte hij twee zeefdrukken voor het kunstenaarsboek: *Black Tower of Babel* en *Red Tower of Babel*. Ad Lansink zal in zijn lezing de Toren van Babel schetsen als teken van tegenspraak op de grens van een nieuwe tijd. Een teken dat ons oproept om na te denken over de rechten en plichten van de mens, voor elkaar en voor de schepping. De Toren van Babel als waarschuwing tegen zelfoverschatting, een oproep tot bezinning en een uitnodiging voor gedeelde verantwoordelijkheid.

Orgelconcert door Berry van Berkum

Het Vermeulen orgel in de Schakel

Berry van Berkum studeerde orgel, improvisatie en piano aan het conservatorium te Arnhem. Daarna volgde hij interpretatie-cursussen en behaalde hij meerdere prijzen op internationale orgelconcoursen. Naast zijn praktijk als concertorganist in binnen- en buitenland maakte Berry van Berkum verschillende CD- en radio opnamen. Daarnaast participeert hij regelmatig in muziektheater-voorstellingen en als organist en speler in kindervoorstellingen. Berry van Berkum is ook werkzaam als componist. Hij schreef werken voor verschillende bezettingen, o.a. voor bayan, marimba, koor, orgel, saxofoon, djembé en harmonium, strijkorkest, carillon en Big Band. Op dit moment werkt hij aan een project voor 4 composities geïnspireerd op authentieke Afrikaanse muziek uit Congo. Hij is organist van de Nicolaïkerk te Utrecht en van de Dominicanenkerk te Zwolle. Hij bespeelt regelmatig het orgel van de Stevenskerk te Nijmegen.

Berry van Berkum zal de opening opluisteren met een improvisatie geïnspireerd op de titel van de kleurenets *Thuiskerende vogels in Rivierenland* en composities van G. Frescobaldi (1583-1643) en A.Pärt (1935).

De werkgroep kunst in de kerk bestaat uit: Margreet van der Meij, Ria Boersma, Corneli Dijkhuizen, Sibert van Gaal en Marike Meek.